

د کډوالو میرمنو ډیجیټلي ځواکمنتیا او ارتباط پروژہ

د 5 ورکشاپ د بدرګي لارښود

بنځي، ماشومان، د جنډر پر بنسټ تاوتریخوالی او د
خوندیتوب حق

دا لارښود د يوې ملاتړکونکې وسيلې په توگه د هغو ميرمنو لپاره تدوين شوی چې د کډوالو ميرمنو ډيجيټلي ځواکمنتيا او ارتباط پروژې ورکشاپونو کې برخه اخلي. دا د هغو ميرمنو لپاره دی چې د کډوالۍ، بشردوستانه خونديتوب يا د کډوالۍ کورنۍ بيا يوځای کيدلو حيثيت لري او په انگلستان کې ژوند کوي. نوموړې پروژې د کورنيو چارو وزارت د پناه غوښتونکو پناه غوښتنې د ملاتړ او ادغام (Home Office Refugee Asylum Support and Integration Fund) مالي سرچينو لخوا تمويلېږي.

لاندې مواد د کډوالۍ په پروژې کې د سيف ومن (Safe Women) د کار پراساس رامېنځته شوي، يو شراکت چې په انگلستان کې د مهاجرو، کډوالو او پناه غوښتونکو ميرمنو لپاره د جنډر پر بنسټ تاوتریخوالی پروراندي د خونديتوب پياوړی کول يې موخه ده. د SWIM پروژې په اړه لا ډېر معلومات [دلته](#) موندل کېدای شي.

منځپانگې

- 3 ..... سرريزه
- 3 ..... کلیدي اصطلاحات
- 3 ..... د جنډر پر بنسټ تاوتریخوالی څه شی دی؟
- 4 ..... د جنډر پر بنسټ تاوتریخوالی ډولونه
- 5 ..... په اصطلاح د ناموس پر بنسټ تاوتریخوالی:
- 5 ..... اجباري واده
- 5 ..... ژر واده کول
- 5 ..... د ښځو تناسلي الې ختنه کول
- 5 ..... د جنسیت، جنسی تمایلاتو يا د جنډري هويت پر بنسټ تبعیض او ناوړه گټه اخیستنه
- 6 ..... کورنۍ ناوړه گټه اخیستني څه شی دی؟
- 7 ..... که زه د کورنۍ ناوړه گټې اخیستني سره مخ اوسم نو څه؟
- 8 ..... جنسي ناوړه گټه اخیستنه
- 10 ..... مالي ناوړه گټه اخیستنه
- 11 ..... ځورونه او تعقیبول:
- 11 ..... د خونديتوب حق
- 12 ..... اړوند حقوقي احکام
- 12 ..... د يوه قضايي حکم تر لاسه کول کله چې تاسو د ناوړې گټې اخیستني قرباني یاست
- 13 ..... نور هغه احکام او طرحې چې د GBV يا ناوړه گټه اخیستني څخه د خونديتوب لپاره ډيزاين شوي
- 13 ..... د ماشومانو خونديتوب او ټولنيزو خدماتو رول
- 15 ..... د تبعیض او د کرکې له جرم څخه خونديتوب

دا وسیله د انټرنټ کاروونکو په چوپړ کې د خوندیتوب د ټولو گواښونو او تدبیرونو د بشپړې څېړنې او وضاحت توان نلري خو یواځې هیله کېږي چې ستاسو پام ځینو کلیدي ټکو ته او چیرې چې تاسو نور معلومات تر لاسه کولای شئ، ورواړوي. که څه هم نوموړی لارښود د حقوقو په اړه ځینې معلومات لري، خو یو قانوني سند ندی. دا د هر هغه چا لپاره غیر قانوني کار دی چې د کډوالۍ مشورو یا قانوني مشورو ورکولو باورلیک ونلري. مونږ تر شوني بریده هغو اړوندو تخصصي سازمانونو ته مراجعه کوو چې کولای شي د اشخاصو لپاره مناسب معلومات چمتو کړي. دا مهمه ده چې په یاد ولرئ چې مونږ د خوندي پاتې کېدو حقونو په اړه معلومات چمتو کوو، خو دا ژمنه نشو کولای چې معلومات یا لاره چاره یا کره به د خوندیتوب لامل شي.

مونږ دا منو چې د جنډر پر بنسټ تاوتریخوالي، د جنسي ناوړه گټې اخیستنې او جنایي جرمونو په شمول پر ناوړه گټې اخیستنې باندې خبرې اترې کول کېدای شي حساس او ډیری وختونه منع وي. زموږ بشردوستانه ماموریت او د زیان نه رسولو اصل پدې معنی دی چې مونږ د هغو کړنو ترسره کولو ته هڅاند یو چې د جنډر پر بنسټ تاوتریخوالي مخنیوي لپاره زموږ په واک کې دي، پشمول د هغو معلوماتو چمتو کولو چې د خلکو ملاتړ کوي ترڅو داسې غوراوی وکړي چې دوي ځواکمن کړي او هغه پرېکړې وکړي چې دوي خوندي وساتي.

د دې لارښود په اړوندو کې به تاسو په متن کې ځای په ځای شوي داسې لینکونه (links) ومومئ چې، که کلیک (Click) ورباندې وکړئ، نو نوموړې ویب پاڼې ته به مو ورسوئ. د بېلگې په توگه، که تاسو **دلته** کلیک وکړئ نو د برتانيا سره صلیب ویب پاڼې ته به ورسیرئ. مونږ تر شوني بریده هڅه کړې چې د ژباړل شویو سرچینو لینکونه پکې شامل کړو، خو پدې لارښود کې ډېری لینکونه د معلوماتو لپاره دي چې په انګلیسي کې دي. پداسې حال کې چې مونږ د اتوماتیکې ژباړې په محدودیتونو اعتراف کوو، خو په دویم لارښود کې مو د نوموړي فعالیت د کارولو د څرنګوالي په اړه معلومات ورکړي دي.

د کورنۍ ناوړه گټې اخیستنې په شمول د جنډر پر بنسټ د تاوتریخوالی د ټولو ډولونو په اړه جامع او محرمني سپارښتنې په ریفيوج (Refuge) www.refuge.org.uk او د کورني ناوړه گټې اخیستنې ملي کومکي لیکي (National Domestic Abuse Helpline) **0808 2000 247** او www.nationaldahelpline.org.uk کې د لاسرسي وړ دي. د آنلاین ناوړه گټې اخیستنې قربانیانو لپاره لا ډېر معلومات او ملاتړ په آنلاین ناوړه گټه اخیستنه بنده کړئ (Stop Online Abuse) کې د لاسرسي وړ دي - www.stoponlineabuse.org.uk. که تاسو خطر کې یاست یا د یو جرم راپور ورکول وغواړئ، نو د پولیسو سره اړیکه ونیسئ - 999 (بیرنی حالت) - 101 (نابیرنی حالت)

کلیدي اصطلاحات

ناوړه گټه اخیستنه - د واک څخه ناوړه گټه اخیستنه ده. پدې کې بدني، عاطفي، مالي او جنسي ناوړه گټه اخیستنه شامله ده.

رضایت - د انتخاب له لارې یو څه سره منښته ده. داسې نه انګیرل کېږي چې ګواکې بدلون نه کوي او بیرته ترې انصراف کېدای شي.

جنایي جرم - یو عمل چې د قانون له مخې د مجازات وړ وي.

خوندیتوب - د قانوني تدابیرو په شمول یو داسې تدبیر چې د یو شخص د آزادۍ او برابرۍ ساتنه کوي.

تاوتریخوالی - د فزیکي ځواک یو عمل چې د زیان رسولو لامل کېږي یا یې موخه لري. د تاوتریخوالی له امله رامینځته شوی زیان فزیکي او رواني دواړه کېدای شي.

د جنډر پر بنسټ تاوتریخوالی څه شی دی؟

د جنډر پر بنسټ تاوتریخوالی په نړیواله کچه د بشري حقونو پراخه سرغړونه ده. ښځې او نجونې، په ځانګړې توګه هغه کسان چې د مهاجرت او تګ په حال کې دي، د نارینه وو په پرتله ډېرې د جنسي استعمار، تبعیض او ناوړه چلند سره مخ دي.

دا چې "د جنډر پر بنسټ تاوتریخوالی" د تاوتریخوالي نورو ډولونو څخه توپیر کوي، خپله د عمل له وجې نه بلکه د "مشخص جنډر" له امله دی. د بېلګې په توګه، که چیرې په یو چا له دې امله برید وشي چې دوي خپل تمه کېدونکی دودیز جنډري یا جنسیتي رول نه پوره کوي، یا دا چې دوي ټرانسجنډر یا همجنس باز دي، نو دا د جنډر پر بنسټ جرم دی.

په دې لارښود کې به مونږ د جنډر پر بنسټ تاوتریخوالي اړوند ځینې اصلي مفکورې راوسپړو چې په ښځو او ماشومانو متمرکزې دي؛ د ناوړه گټې اخیستنې بېلابېلې بڼې او په انگلستان کې د ساتنې شته حقونه.

د لاندې پوښتنو په پام کې نیولو لپاره لږ وخت وباسئ:

1. ایا تاوتریخوالی او ناوړه گټه اخیستنې د یو شي په معنی دي؟
2. د ناوړې گټې اخیستنې او واک ترمنځ د اړیکه څرنگوالي په اړه څه فکر کوئ؟
3. ایا ژغورل شوی او قرباني د یو شي په معنی دي؟
4. ناوړه گټه اخیستونکي څوک دي؟ قربانیان / ژغورل شوي څوک دي؟

تاوتریخوالی د ناوړې گټې اخیستنې پر وړاندې

تاوتریخوالی او ناوړه گټه اخیستنې یو شی نه دي؛ دواړه د زیان رسوونکو کړنو اصطلاحات دي، خو تاوتریخوالی په کلکه د فزیکي زیان سره تړاو لري پداسې حال کې چې ناوړه گټه اخیستنې ډیر ډولونه درلودلای شي.

د ناوړې گټې اخیستنې ډیر ډولونه شته

- فزیکي ناوړه گټه اخیستنې د بېلگې په توگه؛ وهل، څپېره ورکول، سختوول یا خواشیني کول، پرې کول، سوځول.
- عاطفي ناوړه گټه اخیستنې: د بېلگې په توگه؛ د فزیکي یا جنسي تاوتریخوالي گواښونه، ډارول، سپکاوی، جبري کوښښ، ټولنیز جلاوالی، تعقیب، ناغوښتنې پاملرنه او داسې نور.
- مالي ناوړه گټه اخیستنې: د بېلگې په توگه، د دندې ترلاسه کولو څخه مخنیوی، د مالي پریکړو کنټرولول.
- جنسي ناوړه گټه اخیستنې: د بېلگې په توگه، د جنسي تیرې هڅه، د تناسلي برخې لمس کول، اجباري فحاشي (بدلمني) او داسې نور.

واک د ناوړه گټې اخیستنې پر وړاندې

ناوړه گټه اخیستنې د واک څخه ناسمه گټه اخیستنې ده. ناوړه گټه اخیستنې د یو چا د آزادو پریکړو کولو مخه نیسي او هغه مجبوروي چې د خپلې خوښې خلاف چلند وکړي. ماشومان په هر حالت کې د خپل خورا محدود ځواک له امله د ناوړه گټې اخیستنې پر وړاندې په ځانگړې توگه زیان منونکي دي. د تاوتریخوالي او ناوړه گټې اخیستنې شرایطو په وخت کې، ډیری خلک د فزیکي ځواک په اړه فکر کوي خو د ځواک ډیر بېلابېل ډولونه شته چې د جنډر پر بنسټ د تاوتریخوالي شرایطو سره تړاو لري، لکه: د ټولني/ولس ځواک، اقتصادي ځواک، سیاسي واک، د جنډر پر بنسټ (ټولنیز) ځواک او د عمر پورې اړوند ځواک. ځواک په انتخاب پورې اړه لري: هغه خلک چې بې واکه دي لږ انتخابونه لري او له همدې امله د ناوړه گټې اخیستنې پر وړاندې ډیر زیان منونکي دي.

قرباني د ژغورل شوي پر وړاندې

د "قرباني" او "ژغورل شوي" اصطلاحات ډېرې وخت یو د بل سره په مترادف ډول کارول کېږي. په دواړو اصطلاحاتو کې هیڅ سمه یا ناسمه شتون نلري. په دې لارښود کې مونږ د "ژغورل شوي" اصطلاح کاروو خو مهمه خبره دا ده چې هغه کس چې د ناوړه گټې اخیستنې سره مخ شوی دی څنگه په یو وخت کې ځان ته رجوع کول غوره کوي.

مرتبکین او ژغورل شوي څوک دي؟

مرتبکین د ریښتیني یا درک شوي ځواک، پریکړو کولو او/یا د واک په موقف کې دي او په دې توگه کولای شي په یو چا باندې کنټرول ولري. دا هسی یوه افسانه ده چې جنسي او د جنډر پر بنسټ تاوتریخوالی معمولا د نا آشنا خلکو یا پردیو لخوا ترسره کېږي. په حقیقت کې، د جنسي او جنډر پر بنسټ د تاوتریخوالي ډیری کړنې د هغه چا لخوا ترسره کېږي چې ژغورل شوي بې پېژني، او د تاوتریخوالي ډیری پېښې دمخه پلان شوي وي. مرتبکین هر څوک کیدلای شي: د ژوند نږدې ملگري، د کورنۍ غړي، نږدې خپلوان او ملگري؛ د ټولني با نفوذه غړي؛ د امنیتي ځواکونو غړي او سرتیري؛ سوله ساتونکي د بشري مرستو کارکوونکي او بنسټونه.

هر څوک د جنسي او جنډر پر بنسټ تاوتریخوالی سره مخ کیدای شي: په ډیری حالاتو کې، ښځې او ماشومان د جنسي او جنډر پر بنسټ تاوتریخوالي لوړ خطر تجربه کوي. ځینې خلک د مرستندویه فکتورونو لکه جبري بې ځایه کیدلو، د کورني خونديتوب نشتوالي، معلولیت او داسې نورو له امله د جنسي او د جنډر پر بنسټ تاوتریخوالي پر وړاندې ډیر زیان منونکي دي.

د جنډر پر بنسټ تاوتریخوالي ډولونه

د جنډر پر بنسټ تاوتریخوالی؛ جنسي تاوتریخوالی او استعمار، جبري او په ماشومتوب کې ودونه، FGM (د ښځینه وړ ختنه کول)، په اصطلاح د "ناموس" پر بنسټ تاوتریخوالی او د نزدیکت یا کورنۍ تاوتریخوالی رانغاړي. دا کېدای شي بدني، رواني، جنسي، عاطفي او مادي یا اقتصادي وي.

په اصطلاح د ناموس پر بنسټ تاوتریخوالی:

په اصطلاح د ناموس پر بنسټ ناوړه گټه اخیستنه د یوې پېښې یا جرم په توګه تعریف شوی چې د کورنۍ او یا ټولني د ناموس د ساتنې یا دفاع لپاره ترسره شوي وي یا ښايي ترسره شوي وي، دېرې وخت کله چې یو کس د کورنۍ یا ټولني لخوا د هغو کارونو د ترسره کولو له کبله مجازات کیږي چې د هغوي د کلتور د دودیزو باورونو سره اړخ نه لګوي. د بیلګې په توګه، تاسو ښايي د ناموس پر بنسټ د ناوړه گټې اخیستنې قرباني شئ ځکه چې تاسو: د اجباري واده په وړاندې مقاومت کوئ؛ د بل کلتور یا مذهب څخه د ژوند ملګری ټاکئ؛ د لویديځ ژوند په بڼه ژوند کوئ؛ طلاق غواړي.

اجباري واده

اجباري واده هغه وخت دی چې یو یا دواړه د واده لپاره رضایت ونه لري، اود فشار یا ناوړه گټې اخیستنې په کارولو سره په زور او جبر واده سره کوي. اجباري واده یو جنایي جرم دی. دا د هغه چا لپاره هم یو جنایي جرم دی چې تاسو ته دروغ ووايي ترڅو تاسو بهر ته لاړ شئ او واده کولو ته مو مجبور کړي.

ایا دا د اجباري واده یوه قضیه ده؟

"X یوه 17 کلنه نجلۍ وه چې په لندن کې اوسېده. د هغې مور او پلار د یوه احتمالي میره Y، سره یو ملاقات تنظیم کړ، چې 18 کلن و. X د خپل کم عمر له کبله او ځکه چې هغه فکر کوي چې هغه ښځو ته تمایل لري، واده کولو ته زړه نه ښه کاوه، خو مور او پلار ورته وویل چې ته باید د کورنۍ نوم او نښان ته درناوي ولري. X احساس وکړ چې نور هیڅ غوراوي نه لري، نو هوکړه یې وکړه چې له Y سره واده وکړي او خپل ګران مور او پلار خوشحاله کړي.

هو. دا د اجباري ودونو یوه قضیه ده او یو جنایي جرم دی. ښځې او نجونې دېرې وخت داسې یو 'احساس' بیانوي یا یواځې 'پوهیږي' چې دوي نشي کولای واده کولو ته نه ووايي او دا چې که دوي داسې کړي وای، نو یو ډول منفي پایله به یې دلودې وای که دوي د واده کولو پر وړاندې د مقاومت هڅه کړې وای. د بیلګې په توګه ویل کیږي چې دوي کورنۍ ته شرم راوړي او حتی په فزیکي بڼه زیانمنېږي. د خوښې خلاف واده کولو لپاره په ډیرو لارو په تاسو باندې فشار راوړل کېدای شي.

په اصطلاح د ناموسي تاوتریخوالي، جبري ودونو او ناوړه چلند په اړه د مشورې، مرستې او لا ډېرو معلوماتو لپاره کولای شئ د Karma Nirvana، 0800 5999 247، www.karmanirvana.org.uk سره اړیکه ونیسئ.

ژر واده کول

په ماشومتوب کې واده کول د جنډر پر بنسټ تاوتریخوالی دی چې د جنډر د نابرابرۍ له امله پېښېږي. په انګلېنډ، ویلز او شمالي ايرلنډ کې د واده لږ تر لږه عمر 18 کاله دی، خو د 16 او 17 کلونو ماشومان کولای شي د مور او پلار په اجازه واده وکړي. په سکاټلینډ کې، د واده لږترلږه عمر 16 دی چې پکې د مور او پلار اجازې ته اړتیا نشته.

د ښځو تناسلي الې ختنه کول

د برتانېي د قانون له مخې د ښځو د تناسلي الې ختنه کول یا پرې کول جرم دی. د FGM اجرا کول یا تنظیمول یو جنایي جرم دی: دا پدې مانا ده چې د FGM ترسره کول یو جنایي جرم دی. که تاسو (قرباني کېدونکي) په انګلستان کې ژوند کوئ، نو بیا که کرنلاره/FGM په انګلستان کې ترسره شي یا بهر، په دواړو حالاتو کې دا یو جنایي جرم دی. دا هم یو جنایي جرم دی چې یوه نجلۍ یا میرمنې سره مرسته وشي یا وهڅول شي چې په خپل ځان پخپله FGM ترسره کړي.

د جنسیت، جنسی تمایلاتو یا د جنډري هویت پر بنسټ تبعیض او ناوړه گټه اخیستنه

تاسو ښايي وغواړئ په دې اړه څرګندونې وکړئ چې په هغه هیواد کې چې تاسو ورڅخه راغلي یاست، دودیز نارینه او ښځینه رولونه کوم دي؟

د دودیزو جنډري رولونو سره ځان برابرول، دېرې وختونه خلکو ته د خوندیتوب احساس ورکوي. په هر صورت، د جنډر دودیز رولونه هم د کنټرول یوه بڼه کېدای شي کوم کې چې پر تاسو قضاوت کیږي یا حتی ګواښل کیږي یا مجازات کیږي ځکه چې تمه کېدونکي رول نه تاییدوي. په انګلستان کې قوانین د یو فرد آزادي غښتلي کوي ترڅو خپل جنډر او جنسی تمایلات وپېژني او بیان کړي.

که چیرې یو څوک په خانګرې توګه د دوي د جنسیت، جنډر یا جنسي تمایل له امله په نښه شي یا ناوړه ګټه ورڅخه پورته شي نو دا د تبعیض، ځوروني یا حتی د کرکې جرم په توګه ګڼل کېدای شي چې د تبعیض یا ناوړه ګټې اخیستنې په ماهیت یا څرنگوالي پورې اړه لري.

کورنی ناوړه ګټه اخیستنې څه شی دی؟

'کورنی ناوړه ګټه اخیستنې (Domestic Abuse)' یوه اصطلاح ده چې د هر هغه تاوتریخوالي یا عمل تشریح کولو لپاره کارول کېږي چې د ژوند د ملګري یا د کورنۍ غړي لخوا د کنټرول او واک عملي کولو یا ترلاسه کولو لپاره کارول کېږي. دا په انګلستان کې یو جرم دی. پدې کې بدني، جنسي، رواني، لفظي، عاطفي او مالي ناوړه ګټې اخیستنې او جبري کنټرول شاملېدای شي. د بېلګې په توګه، ستاسو د ژوند د ملګري یا ماشومانو وهل د قانون خلاف کار دی، خو دا هم غیر قانوني کار دی چې تاسو د خپل ژوند د ملګري حرکتونه، له چا سره خبرې کول، پیسو ته د دوي لاسرسی یا د ملګرو د لیدلو آزادي کنټرول کړئ.

د خدیجې کیسه

خدیجه په 2017 کال کې انګلستان ته راغله چې له خپل میره سره په انګلستان کې یوځای شي. خدیجه په اصل کې د اریټریا ده، چې د خپلو دوو کوچنیو ماشومانو سره په سوډان کې اوسېده چېرې چې هغې د دوي او نورو خپلوانو د ملاتړ لپاره کار کاوه. خدیجه انګلستان ته له رسیدو دمخه خپل میره 3 کاله نه و لیدلی او له هغه پرته بل څوک نه پېژانده. هغې خپل تلیفون یا پیسو ته لاسرسی نه درلود ځکه چې هرڅه د هغې د میره په نوم وو. هغې ته هغه اپارتمان چې دوي پکې یوځای اوسېدل کوچنی او د دوي 4 تنو لپاره تنګ ښکاره شو. د قضیې یو کارمند په ښوونځي کې د ماشومانو په ثبتولو کې ورسره مرسته وکړه. دوي خدیجې ته د ښځو د یوه ګروپ په اړه معلومات ورکړل او هغې هره اونۍ په ګروپ کې هغه مهال چې ماشومان به په ښوونځي کې وو، ګډون کول پیل کړل. هغې ملګري پیدا کول پیل کړل او د هغې انګلیسي ښه شوه، خو میره یې د کور څخه د هغې د وتلو نیوکه وکړه او هغې ته یې ګروپ ته د تګ لپاره پیسي ورکول بند کړل. په تدریج سره پرته د ماشومانو د تسلیمېدلو او راوستلو څخه یې هغه د انګلیسي ټولګیو ته د تللو یا له کوره بهر د بیرو کارونو له ترسره کولو څخه منع کړه. یو ماښام د هغې میره د شخړې په جریان کې هغه وهي او له هغې وروسته یې په منظمه توګه کله ناکله د ماشومانو په وړاندې په وهلو پیل کوي.

د خدیجې په پام کې نیولو سره تاسو څه فکر کوئ چې هغې څه ډول ناوړه ګټه اخیستنې تجربه کړې، او د کوم ډول ځنډونو سره مخ کېدل یې ښایي په دې معنی وي چې هغه د مرستې غوښتنه وکړي؟

- مالي ناوړه ګټه اخیستنې. د بېلګې په توګه، خدیجه پیسو ته لاسرسی نلري. د هغې د انګلیسي ژبې زده کولو مخه هم نیول شوي وه او له همدې امله دنده هم نشي ترلاسه کولای.
- عاطفي / رواني ناوړه ګټه اخیستنې او کنټرول. د خدیجې میره هغه ګوښي یا تجرید کړه او دا پیغور یې ورته ورکړ چې هغه په کور کې نه وي خو ملګري پیدا کوي.
- فزیکي ناوړه ګټه اخیستنې - خدیجه ښایي د ټوکل کېدلو یا تغمو او یا خاپونو په اړه د خلکو له پوښتنو کولو څخه ویره ولري نو ښایي ونه غواړي چې له کوره ووځي او یا له چا سره خبرې وکړي.
- که ماشومان مستقیم شاهدان وي که نه، خو تل د کورني ناوړه ګټې اخیستنې له کبله اغیزمن کېږي.

کنټرولونکی چلند یا جبري کنټرول هغه مهال پېښېږي چې د ناوړه ګټې اخیستونکي چلند ستاسو او ستاسو په ژوند جدي اغیزه پرېباسي.

د جبري کنټرول معمول بېلګې:

- له خپلو ملګرو او کورنۍ څخه ګوښی کېدل
- د پیسو کنټرولول
- د فعالیتونو او حرکتونو څارل
- په پرله پسې ډول د بل شخص کم راوستل، نومونه ورباندې ایښودل یا داسې ویل چې هغه هیڅ ارزښت نلري
- د زیان رسولو یا وژلو ګواښ کول
- د معلوماتو خپرولو یا پولیسو یا چارواکو ته د راپور ورکولو ګواښ کول
- ملکیت یا د کور سامان او اسبابو ته زیان رسول
- په جرمي فعالیتونو کې یا د ماشومانو ناوړه ګټې اخیستنې کې ګډون کولو ته اړ ایستل

ايا تاسو د لاندي څرگندونو سره موافق که نا موافق ياست؟

1. ټول خلک په مساوي ډول د ناوړه گټې اخيستنې قرباني کېدای شي.

هرڅوک کېدای شي د کورني ناوړه گټې اخيستنې قرباني شي. په هر صورت، ځيني خلک د بېلابېلو مرستندويه فکتورونو لکه بې وزلي، مهاجرت او د کورني پاشل کېدو له امله د نورو په پرتله ډير زيان منونکي دي.

2. په واده شويو کې جنسي تيري دومره جدي ندی لکه د يوه پردي لخوا جنسي تيري.

په انگلستان کې د قانون له مخې جنسي تيري که د واده پر مهال وي او که له هغې بهر، دواړو حالاتو کې جنسي تيري دی. په حقيقت کې، په انگلستان کې ازدواجي (marital) جنسي تيري يو جنابي جرم دی.

3. ناوړه گټه اخيستنې په تاوتریخوالي لرونکو کورونو کې لويېږي.

دا يوه افسانه ده. ډيری ماشومان چې کورنی تاوتریخوالی تجربه کوي، قربانيان يا مرتکبين ورڅخه نه جوړېږي. ډيری ماشومان د تاوتریخوالی د ترسره کولو مفکورې ردوي ځکه چې دوي هغه زيانونه ليدلي چې له دې امله رامنځته کېږي. پداسې حال کې چې رېښتيا ده چې د کورني ناوړه گټې اخيستنې سره مخ کېدل ماشومانو ته زيان رسوي، خو دا ناسمه ده چې ووايو دا د لويانو د چلند وړاندوينه کوي. تاوتریخوالی د ناوړې گټې اخيستنې يو غوراوی دی.¹

4. الکول او نشه يي توکي خلک لادېر تاوتریخوالی ته ورکاري.

د الکول او مخدره توکو کارولو او تاوتریخوالی ترمنځ اړيکه پېچلې ده خو يو د بل لامل کېږي نه. ډيری خلک هغه مهال تاوتریخوالی کوي کله چې د الکولو له امله بشپړ نه اغېزمن کېږي او ډيری ستونزمن ځېنونکي (problem drinkers) تاوتریخوالی نه کوي. الکولو يا مخدره توکو پورې تور لگول يوه بهانه ده، د مسؤليت څخه د اوږې خالي کول دي. دا دواړه کېدای شي د يوه ځانگړي بريد لپاره محرک وي، خو دا دواړه اصلي لاملونه نه دي.

5. ژغورل شوي بايد تېښتېدلي وای که ناوړه گټې پورته کېدل دومره بد وای.

دا حقيقت نه لري. د يوه ناوړه گټه اخيستنې ژوند ملگري (abusive partner) پرېښودل خورا ستونزمن کېدای شي. ژغورل شوی کېدای شي ويره ولري چې د دوي د ژوند ملگري به څه وکړي که دوي هغه پرېږدي، په ځانگړې توگه که چېرې ناوړه گټه اخيستنې د هغې/هغه يا د دوي د ماشومانو د وژلو گواښ کړی وي. ژغورل شوي بنيابي باور ولري چې د ناوړه گټې اخيستنې سره پاتې کېدل د ماشومانو او ډيری نورو دليلونو لکه نامنه مالي وضعيت يا د کډوالی وضعيت لپاره غوره دی.

که زه د کورني ناوړه گټې اخيستنې سره مخ اوسم نو څه؟

که تاسو په خپلو اړيکو کې د کورني تاوتریخوالي يا ناوړه گټې اخيستنې سره مخ کېږئ او غواړئ خپلې اړيکې پرېږدئ، دلته داسې ځايونه شته چې تاسو د مرستې لپاره ورتلاي شئ، تاسو د خونديتوب حق لرئ او د اوسيدو لپاره خوندي ځای ته لاسرسی لرئ — دې ته پناه ځای (refuge) ويل کېږي.

بېرنيو خدماتو (Emergency Services) ته تل په 999 زنگ ووهئ، که تاسو يا بل څوک په نا بېره خطر کې اوسئ.

د کورني ناوړه گټې اخيستنې ملي کومکي ليکه www.nationaldahelpline.org.uk (National Domestic Abuse Helpline)

مشوره ورکوي او هر وخت، شپه او ورځ په محرمانه ډول مرسته کوي. دوي کولای شي تاسو مېشتېدنې، پناه غوښتنې او تخصصي خدمتونو ته راجع کړي. ټيليفون: 0808 2000 247.

1. که تاسو يا ستاسو ماشومان اوس په خطر کې ياست نو د کورني ناوړه گټې اخيستنې (Domestic Abuse) ته راپور ورکړئ او 999 ته زنگ ووهئ.

2. د کورني ناوړه گټې اخيستنې ملي کومکي ليکې (national domestic violence helpline) څخه خپلواکه او محرمانه مشوره او ملاتړ ترلاسه کړئ.

3. قانوني مشوره وغواړئ (د کورني قانون، د کډوالی قانون، د ټولني د پارلني قانون، د استوگنځي قانون)

4. د کور پرېښودلو دمخه د خونديتوب پلان جوړ کړئ

¹ د کار گمارونکو لپاره د کورني تاوتریخوالي د سرچينې لارښود. دويم چاپ. پناه او درناوی.

جنسي ناوره گټه اخیستنه

جنسي ناوره گټه اخیستنه کیدای شي د اړیکو دننه یا بهر پېښه شي. د انگلستان د قانون له مخې جنسي اړیکې نیول، رضایت ته اړتیا لري. رضایت دې ته وایي چې یو څوک د پرېکړې کولو آزادي او په ځان باور ولري. دا پدې معنی ده چې هر کله چې دوه کسان جنسي اړیکه نیسي نو دواړه جنسي اړیکې ته هو ووايي. که تاسو خپل فکر بدل کړئ او نه وواياست نو ستاسو د ژوند ملگری مو باید د پرېکړې درناوی وکړي. حتی که تاسو واده هم کړی وي، بیا هم رضایت هر وخت اړین دی.

د یوې میرمنې یا سړي، حتی له خپلې میرمنې یا مېرې سره د دوي د اگاهانه رضایت پرته جنسي اړیکه نیول، غیر قانوني دي او په انگلستان کې جنسي تیری گڼل کیږي. دا یو جرم دی، او تاسو کولای شئ چې پولیسو ته یې راپور ورکړئ.

د هر ډول جنسي فعالیت لپاره د رضایت عمر د نارینه او ښځینه دواړو لپاره 16 دی، پرته له دې چې د یو شخص جنډر یا جنسي تمایل په پام کې ونیول شي او داچې آیا جنسي فعالیت د ورته یا د مختلفو جنډرونو درلودونکو خلکو ترمنځ دی که نه.

دا د هر چا لپاره جرم دی چې د 16 کالو څخه کم عمر لرونکي کس سره جنسي فعالیت ولري. د جنسي جرمونو قانون 2003 د 12 کالو او د هغه څخه کم عمره ماشومانو لپاره ځانگړی قانوني خوندیتوب ورکوي کوم چې نښي کولای په قانوني ډول د جنسي فعالیت کوم ډول ته رضایت وښايي. جنسي تیری، د ننه ایستلو برید او جنسي فعالیت ته د ماشوم د مجبورولو یا هڅولو لپاره، تر ټولو شدید، د عمرې قید یوه قانوني جزا شته.

دا د 18 کلن یا ډیر عمر لرونکي شخص لپاره جرم دی چې د 18 کالو څخه کم عمر لرونکي شخص سره کوم جنسي فعالیت ولري که چیرې هغه مشر شخص یې باوري موقف ولري (د بیلگې په توگه ښوونکی یا ټولنیز کارمند وي) ځکه چې دا ډول جنسي فعالیت د باوري موقف څخه ناوره گټه اخیستنه ده.

د جنسي ناوره گټې اخیستنې ډولونه

د جنایي جرمونو داسې بیلابیل ډولونه شته چې ټول د جنسي ناوره گټې اخیستنې یوه بڼه ده.

جنسي تیری

دا یو جنایي جرم دی کله چې:

- یو سړی په قصدي توگه خپله تناسلي اله د بل چا په مهبل، مقعد یا خولې کې ننه باسي، او
- قرباني د ننه ایستلو سره موافق نه دی

سزا: تر عمرې بند پورې

په سکاټلینډ کې د جنسي تیري قانوني حکم د جنسي جرمونو (سکاټلینډ) قانون 2009 یا Sexual Offences (Scotland) Act 2009 کې موندل کیدای شي.

د ننه ایستلو برید

دا یو جنایي جرم دی کله چې:

- یو څوک په قصدي توگه د بل چا مهبل یا مقعد ته د خپل بدن یوه برخه یا بل کوم شی ننه باسي. د بیلگې په توگه، د بدن نورې برخې کیدای شي گوتې یا ژبه وي یا د یوه شي سره وي.

- ننه ایستل جنسي دی، او

- بل کس د ننه ایستلو سره موافق نه دی.

سزا: تر عمرې بند پورې

جنسي برید

دا یو جنایي جرم دی کله چې:

- یو څوک په قصدي توگه بل څوک لمس کوي،

- لمس کول جنسي وي،

- نوموړی شخص د لمس کولو سره موافق نه وي، او

سزا: د اجمالي محکومیت په صورت کې، بندي کېدل چې موده یې له 6 میاشتو څخه زیاته نه وي یا جریمه چې له قانوني حد څخه زیاته نه وي یا دواړه.

جنسي خورونه

جنسي خورونه د جنسي ماهيت هر ډول ناغوبنتل شوی چلند دی چې تاسو ته د خوابدې، ډار يا سپکاوي احساس درکوي. دا کېدای شي ډیرې بېلابېلې بڼې ولري. پدې کې جنسي شوي لنډغړی (sexualised bullying) شاملیدای شي يا ورته ویل کېږي. په بېلگو کې هغه څوک شاملیدای شي چې جنسي توهینونکي تبصرې يا اشارې کوي، ناغوبنتل شوي برېښنالیکونه يا د جنسي مینځپانگې درلودونکي متنې پیغامونه استوي، ناغوبنتل شوي جنسي پرمختګونه او لمس کوي، يو څوک ستاسو په ځای يا مشترک ځای لکه په کارځای کې د جنسي برېښو عکسونو ښودنه کوي، يا جنسي پېرزوینو په بدل کې د انعام يا سوغات وړاندیزونه کوي.

جنسي ناوړه ګټه اخیستنې: سم دي که نام؟²

- 1. د انگلستان د قانون د تعريف له مخې، جنسي تیري د ښځینه او نارینه دواړو لخوا ترسره کېدای شي**
نه. جنسي تیري د جنسي تاوتریخوالي يو 'ډول' دی. جنسي تاوتریخوالی یوه عمومي اصطلاح ده چې مونږ یې د هر ډول ناغوبنتل شوي جنسي اقدام يا فعالیت د تشریح کولو لپاره کاروو. حقوقي تعريف یې "له رضایت پرته د يو چا په مهبل، مقعد يا خوله کې د بل چا (یواځې سړي) د ذکر له ننه ایستلو څخه عبارت دی".
  - 2. يو څوک چې ډیر الکول یې څښلي وي يا مخدره توکي یې کارولي وي نه ښايي نیوکه وکړي که چېرې په نهایت کې د جنسي تیري يا جنسي برید سره مخ شي.**
په قانون کې، جنسي اړیکې نیولو ته رضایت هغه وخت وي چې يو څوک د دې د انتخابولو له لارې موافق وي او د دې انتخاب کولو آزادي او وړتیا ولري. که چېرې يو څوک بې هوښه وي يا د الکولو يا مخدره توکو له امله معلول وي، نو هغوي نشي کولای جنسي اړیکې نیولو ته خپل رضایت وښايي. د هغه چا سره جنسي اړیکه نیول چې د الکولو يا مخدره توکو له کبله معلول وي، جنسي تیري بلل کېږي. هیڅوک نه غواړي يا مستحق ندی چې جبري جنسي تیري يا زنا ورسره وشي يا جنسي برید پرې وشي؛ 100% مسؤلیت د مرتکب په غاړه دی.
  - 3. که دوه کسانو مخکې له يو بل سره جنسي اړیکه درلودلې وي، نو دا تل سمه ده چې بیا جنسي اړیکه سره ونیسئ.**
که چېرې يو شخص د يو چا سره په اړیکه کې وي يا یې مخکې له هغوي سره جنسي اړیکه درلوده، نو دا پدې معنی نه ده چې دوي به ددې شخص لخوا د جنسي برید يا جبري جنسي تیري لاندې نه راځي. هرڅلې چې دوه کسان په جنسي اړیکه کې ښکېل کېږي نو رضایت باید ورکړل شي او ترلاسه شي. دا مهمه ده چې د خپلو جنسي شریکانو سره یې هر څل چک کړو او دا ترلاسه کړو چې هر هغه څه چې زموږ تر مینځ پېښیږي، هغه څه دي چې مونږ دواړه یې غواړو.
  - 4. ډیر احتمال لري چې د هوا تیاره کیدو وروسته د نا اشنا خلکو لخوا په ښځو باندې جنسي تیري وشي، نو میرمنې باید په شپه کې یواځې بهر ونه وځي.**
د دې احتمال ډیر زیات ندی چې جنسي تیري دی د "نا اشنا کسانو" لخوا ترسره شي. شاوخوا 90% جنسي تیري د هغو نارینه وو لخوا ترسره کېږي چې قرباني یې پیژني، او ډیری وختونه د هغه چا لخوا چې مخکې دوي باور پرې درلود يا یې حتی مینه ورسره درلوده. جنسي تیري کونکي کېدای شي ملګري، همکاران، مراجعین، ګاونډیان، د کورنۍ غړي، جنسي شریکان يا د ژوند پخواني ملګري وي. د جنسي تیري خطر باید دداسې یوې پلمې په توګه ونه کارول شي چې د ښځو حرکتونه کنټرول کړي يا د دوي حقونه او آزادي محدوده کړي.
  - 5. خلک ډېری وختونه دروغ وايي چې ګواکې جنسي تیري پرې شوی ځکه چې دوي د يو چا سره د جنسي اړیکې درلودلو يا د پاملرنې جلبولو لپاره پېښمانه وي.**
د جنسي تیري په غلطو تورو باندې د رسنیو غیر متناسب تمرکز کولای شي دا انگېزه ورکړي چې ګواکې د جنسي تاوتریخوالي په اړه دروغ ویل په خلکو کې معمول دي. دا حقیقت نه لري. د جنسي تیري غلط تورو ډیر نادر دي. ډیری قربانيان او ژغورل شوي هیڅکله پولیسو ته راپور نه ورکوي. د دې يو لامل دا وېره ده چې ښايي خلک پرې باور ونکړي. دا مهمه ده چې مونږ نوموړې افسانه ننګوو ترڅو هغه څوک چې د جنسي تاوتریخوالي سره مخ شوي وي هغه ملاتړ او عدالت ترلاسه کړای شي چې دوي ورته اړتیا لري او مستحق یې دي.
- که تاسو لاهم پدې اړه پوښتنې لرئ چې جنسي رضایت څه شی دی يا تاسو نورو ته دا څنګه تشریح کولای شئ، نو تاسو ښايي دا ویدیو وګورئ چې د تامس ویلي پولیسو (Thames Valley Police) لخوا د رضایت په هکله جوړه شوې ده.
- چای او رضایت - د یوتیوب لینک: <https://www.youtube.com/watch?v=pZwvrxVavnQ&t=39s>

د جنسي ناوړې ګټې اخیستنې وروسته مشوره او مرسته دلته موندلای شئ:

مالي ناوړه ګټه اخیستنه 3

مالي ناوړه ګټه اخیستنه د کورنۍ ناوړه ګټې اخیستې او کنټرول د یوې برخې په توګه رامنځته کېدای شي چې د ژوند ملګري، یا د کورنۍ غړي، پالونکي یا بل باوري شخص لخوا ترسره کېدای شي.

مالي ناوړه ګټه اخیستنه کولای شي میرمنې له دغو حالتونو سره مخ کړي: د اړتیا وړ توکو لکه خوراكي توکو او جامو لپاره پیسې نلرل، خپل بانکي حساب ته لاسرسی نلرل، هیڅ خپلواک عاید ته لاسرسی نلرل او هغه پورونه چې د ناوړه ګټې اخیستونکو ژوند ملګرو لخوا د دوي په نومونو رامنځته شوي وي. حتی کله چې ژغورل شوی له کوره وتلی هم وي، مالي کنټرول لاهم د ناوړه ګټه اخیستونکي لخوا د ماشوم د ساتنې څخه په سرغړاوي اعمال کېدای شي.

په اقتصادي ناوړه ګټه اخیستنه (یوه پراخه اصطلاح) کې د اړتیا وړ سرچینو لکه خوراكي توکو، جامو یا ترانسپورټ ته د لاسرسی محدودول، او د اقتصادي حالت د ښه کوونکو لارو چارو څخه انکار کول شامل دي (د بیلګې په توګه، د کار، تعلیم یا روزنې له لارې). د اقتصادي ناوړه ګټې اخیستني څخه د ژغورل کېدو (Surviving Economic Abuse) خیریه مؤسسه دا په لاندې ډول تشریح کوي:

"اقتصادي ناوړه ګټه اخیستنه د اقتصادي بې ثباتۍ پیاوړتیا یا رامنځته کولو لپاره ډیزاین شوې. په دې توګه دا خونديتوب ته د ښځو د لاسرسی انتخابونه او وړتیاوې محدودوي. اقتصادي منابعو ته د لاسرسی نشتوالی د دې لامل ګرځي چې ښځې د اوږدې مودې لپاره د ناوړه نارینه وو سره پاتې شي او په پایله کې له ډیرو زیانونو سره مخ شي."⁴

د قرباني مالي او اقتصادي ناوړه ګټه اخیستنه لاندې موارد رانغاړي:

- له دوي څخه د پیسو اخیستل
- دوي ته اجازه نه ورکوي چې شریکو پیسو ته لاسرسی ومومي
- د ټولو لګښتونو لپاره د دوي ګرم ګنل
- د پیسو په سوال غوښتلو ته د دوي مجبورول
- د دوي د کار موندلو مخه نیول
- د دې لامل کېدل چې دوي دنده له لاسه ورکړي، یا دوي مجبوري کړي چې دندې پرېږدي
- د قرباني په نوم د پورونو او کرېډیټ کارتونه اخیستل یا د پورونو ترلاسه کول
- د پیسو لپاره جرمونو کولو ته د هغوي اړ کول
- دوي ته اجازه نه ورکول چې، د کافي خوړو په شمول د خان او خپلو ماشومانو لپاره د اړتیا وړ توکي واخلي
- مالي ناوړه ګټه اخیستنه هغه وخت هم پېښېږي کله چې مرتکب د کور ساتلو لپاره اړینې بېلې شوې پیسې په خپل خان ولګوي، یا د کورنۍ په شتمنیو قماربازي وکړي.

د مالي ناوړه ګټې اخیستني په اړه د اندیښنې لرلو په صورت کې د پاملرنې وړ شیان

پاسورډونه او امنیت: که تاسو د ژوند یوه ملګري، د کورنۍ غړو، ملګرو او نورو ته پاسورډونه ورکړي وي. نو دا مهمه ده چې هغه ژر تر ژره بدل کړئ ترڅو ناوړه ګټه اخیستونکي ستاسو شخصي حسابونو او مالي سرچینو ته لاسرسی ونلري

د خپلو معلوماتو خوندي ساتل: په دې اړه فکر وکړئ چې ستاسو لیکونه چیرته دي، او چیرته لیرل کېږي. که تاسو اندیښنه لرئ چې هغه به ناسمو لاسونو ته ولوېږي نو تاسو کولای شئ له خپل مالي خدماتو چمتو کوونکي څخه وغواړئ چې هغه بل چیرې واستوي. دا مهمه ده چې په یاد ولرئ چې ستاسو په بانکي صورت حساب کې ځینې معاملات کولای شي د هغه ځای معلومات ورکړي چې تاسو پکښې یاست (لکه د نغدو پیسو هغه ماشینونه چې تاسو کارولي)، نو دا مهمه ده چې دا معلومات د شونتیا تر بریده خوندي وساتئ.

په خپلو تادیاتو بیا کتنه وکړئ: که تاسو ډاډه نه یاست چې ستاسو د بانکي حساب څخه څه څه او څه راځي، نو له خپل چمتو کوونکي سره اړیکه ونیسئ او هغه تاسو سره مرسته کولای شي چې څنګه د دې معلوماتو څخه کار واخلي. دا ښایي یو ښه نظر وي چې د بودیجې یو پلانونکی (a budget planner) ډک کړئ، کوم چې له تاسو سره ستاسو د پیسو په لړ وړ ښه ډول پلانونو کې مرسته کولای شي، په دې توګه به تاسو پوه شئ چې ستاسو ورځنۍ مالي وضعیت څنګه دی. تاسو ښایي یو نوی حساب پرانځئ ځکه چې دا به درسره د ناوړه ګټه اخیستونکي څخه ستاسو د پیسو په خوندي کولو کې مرسته وکړي.

³ <https://www.moneyadvice.org.uk/en/articles/protecting-against-financial-abuse>

⁴ <https://www.womensaid.org.uk/information-support/what-is-domestic-abuse/financial-abuse>

د پورونو سمبالنه: ځینې ناوره گټه اخیستونکي به ستاسو د خبرولو او رضایت سره یا پرته له هغې ستاسو په نوم پورونه، اضافي برداشتونه (overdrafts) یا کریډیټ کارتونه واخلې یا به ستاسو ملکیت د یوه پور اخیستلو لپاره د تضمین په بڼه وکاروي. په عامو پورونو کې لاندې موارد شاملیدای شي:

- د کرایې بقایاوې
- د کریډیټ کارت پورونه
- د شورا د مالیاتو بقایاوې
- د انرژۍ یا اوبو بیلونه

د پور مشوره (Debt Advice) وغورځوئ او د خپلو خدماتو چمتو کونکو سره خبرې وکړئ.

د پور مشاورین کولای شي د هغه پورداره کولو په اړه وریا او محرمة مشوره چمتو کړي چې بنایي ستاسو په نوم وي. ځینې بیلگې یې مشتملي دي په:

د اتباعو د سلامشورې دفتر (Citizen Advice Bureau) www.citizensadvice.org.uk

د ملي پور لیکه (National Debt line) www.nationaldebtline.org

ځورونه او تعقیبول:

ځورونه هغه وخت پېښیږي کله چې تاسو د بل چا داسې چلند سره مخ کېږئ چې نه یې غواړئ، کوم چې ستاسو د وارخطابې یا خوابدي لامل کېږي. د ځورونې په بیلگو کې ناوره تلفونونه، گواښونکي متني پیغامونه، د گواښ او سپکاوي ژبه او ملکیت ته زیان رسول شامل دي.

تعقیبول د ځورونې یوه بڼه ده او کیدای شي په دې کې داسې چلند شامل وي لکه تعقیبول، اړیکه نیول یا تاسو سره د تماس نیولو هڅه کول، ستاسو د بریښنالیک او انټرنیټ څارنه، ستاسو لیدل او جاسوسي او ورته نور چلندونه. دا یو د هغه چا لپاره جنایي او مدني جرم دی چې تاسو ځوروي یا تعقیبوي، پروا نکوي که دا آنلاین وي یا په حضورې بڼه ترسره شي. تاسو کولای شئ دا چاره پولیسو ته رپوټ کړئ.

د خونديتوب حق

هیڅ ډول اقدام هیڅکله د خونديتوب یا ساتنې تضمین نشي کولای، خو که تاسو د گواښ احساس کوئ یا په خطر کې یاست نو حق لرئ چې د خونديتوب غوښتنه وکړئ. پدې کې به معمولاً د ناوره گټې اخیستنې له متخصص سره خبرې کول یا د پولیسو سره اړیکه نیول شامل وي. که تاسو په نابره خطر کې یاست، نو پولیسو ته په 999 تلفون وکړئ یا د 101 نابیرنیو خدمتونو سره اړیکه نیولای شئ.

تاسو کولای شئ د مشورې او ملاتړ سازمانونو لست ومومئ چې کولای شي د اتباعو د سلا مشورې د دفتر (Citizens Advice Bureau) له لارې مرسته وکړي **دلته**:

که تاسو پولیسو ته ناورې گټې اخیستنې رپوټ کړئ نو څه به پېښ شي؟

د جنسي تاوتریخوالي ټول قربانیان او د کورنۍ ناوره گټې اخیستنې ډیری قربانیان به حق ولري چې په 24 ساعتونو کې د لویو پرمختگونو په اړه خبر شي او د جنسي تاوتریخوالي د خپلواک مشاور (ISVA) یا د کورني تاوتریخوالي خپلواک مشاور (IDVA) لخوا به ورته تخصصي ملاتړ وړاندیز شي کوم چې د تحقیق او محکمې بهیر کې له دوي ملاتړ کولای شي.

www.rightsofwomen.org.uk پولیسو ته د جرم د راپور ورکولو او د جنایې تحقیقاتو لارښود په اړه معلومات د بنځو د حقونو (Rights of Women) لخوا چمتو شوي

پولیسو ته د یوه جنسي تیري راپور ورکول	• تلفون • د پولیسو مرکز
د پولیسو تحقیقات	پولیس به تحقیقات وکړي چې که ناوره گټه اخیستونکي کوم داسې جرم ترسره کړی وي چې د انگلستان د قانون خلاف وي.

د ناوره گټه اخیستونکي نیول:	پولیس بنایي ناوره گټه اخیستونکی ونیسي او که دوي کافي شواهد ولري، نو کولای شي هغه په جنایي جرم تورن کړي او جنایي محکمو ته یې وسپاري.
د قانوني استازولۍ لټه	قرباني اړتیا نه لري چې د وکیل سره اړیکه ونیسي، د محکمي فیس ورکړي یا د خپله قضیه چمتو کړي پداسي حال کې چې ناوره گټه اخیستونکی یې باید وکړي.
د محاکمي غونډه	<ul style="list-style-type: none"> د محاکمي غونډې په سلطنتي محکمو (Magistrates' Courts) او تاج محکمو (Crown Courts) کې په علني توګه دایرېږي. CPS د قرباني سلاکار (solicitor) دی د ثبوت د ازموینې معیار "د معقول شک څخه پراخه" دی. قرباني معمولاً یواځې هغه وخت محکمي ته حاضرېږي کله چې هغه ثبوت وړاندي کوي. ناوره گټه اخیستونکی کولای شي په جرم اعتراف وکړي یا بیګناهي غوره کړي
د محکمي حکم یا پرېکړه	که چیرې ناوره گټه اخیستونکی ځان بیګناه وګڼي، هغه به محاکمي ته ورځي او محکمه به پرېکړه وکړي او سزا به ورکړي.
د جنایي جرمونو د خساري جبران	که تاسو د تاوتریخوالی د جرم له امله ټپي شوی یاست نو بنایي د جرمي ټپونو د جبران د طرحي (Criminal Injuries Compensation Scheme) له لارې د خساري مستحق شئ.

اړوند حقوقي احکام

د انگلستان قانون د دواړو جنایي او مدني محکمو له لارې د ناوره گټي اخیستني او جنسیت پر بنسټ د تاوتریخوالي بېلابېلو ډولونو لپاره خونديتوب او درملني وړاندي کوي. خبر اوسئ چې که چیرې یو څوک بې سنده وي نو ځيني قانوني خدمات بنایي د کورنيو چارو له وزارت (Home Office) سره معلومات شریک کړي. په نوموړو قضیو کې تل د قانوني سلا مشوري د غوښتنې سپارښتنه کېږي.

حقوقي مرسته او مشوره: که تاسو قانوني مرستې ته اړتیا لرئ، نو باید د کورني تاوتریخوالي د خپلواک مشاور یا یوه سلاکار څخه مشوره ترلاسه کړئ چې د کورني په قانون کې تجربه لري. تاسو بنایي و کولای شئ د خپلو قانوني لګښتونو لپاره مرسته ترلاسه کړئ. که تاسو مجبور شئ چې محکمي ته لار شئ نو حقوقي مرسته له تاسو سره د مشوري او مرستې په شمول ستاسو د قانوني لګښتونو په برخه کې مرسته کوي.

د کورني تاوتریخوالی د کډوالی قانون (محدود ورتوب):⁵ د کورني تاوتریخوالی قانون یو د کډوالی له قوانینو څخه دی. دا قانون په هغه صورت کې پلي کېږي چې که یو څوک په انگلستان کې مېرمنه، د ژوند ملګری یا مدني ملګري په توګه وي د هغه چا چې برتانوی وي، یا د پاتي کیدو لپاره د نامعلومې مودې اقامه (Indefinite Leave to Remain (ILR) ولري، یا د کډوالی کورنی د بیا یوځای کیدو ویزه ولري او د کورني ناوره گټي اخیستني سره مخ شوی وي/ یا ورسره مخ وي. هغه خلک چې د کورني تاوتریخوالي قانون له مخې د ILR لپاره غوښتنه کوي باید قانوني سلا مشوره وغواړي. د کډوالی مشورو چمتو کول یو جنایي جرم دی، خو دا چې که یو څوک مسلکي سلاکار یا د OISC د کډوالی منل شوی مشاور وي.

د یوه قضایي حکم ترلاسه کول کله چې تاسو د ناورې گټي اخیستني قرباني یاست⁶

د نه ځوروني امرونه: د نه ځوروني امر کولای شي تاسو او ستاسو هر اړوند ماشوم د تاوتریخوالي یا ځوروني څخه خوندي کړي. تاسو د هغه چا په وړاندي چې په فزیکي توګه تاوتریخوالی درسره کوي یا د هغه چا په وړاندي چې تاسو ځوروي، داروي یا په غذايي ډول د نه ځوروني امر ترلاسه کولای شئ. حتی که تاسو غواړئ (یا مجبور یاست) چې لاهم له خپل ناوره گټه اخیستونکي سره یوځای ژوند وکړئ نو کولای شئ چې د نه ځوروني امر اخیستو لپاره غوښتنه وکړئ. د هغو مواردو بیلګې چې د نه ځوروني په امر کې شاملیدلای شي:

⁵ <https://www.gov.uk/government/publications/victims-of-domestic-violence>

⁶ <https://www.gov.uk/injunction-domestic-violence>

- ستاسو ناوړه گټه اخیستونکی باید له تاسو سره تاوتریخوالی ونکړي، تاسو تهدید نکړي، ومو نه ډاروي، په عذاب مو نکړي یا و مو نه خوروي
- ستاسو ناوړه گټه اخیستونکی باید له تاسو سره د تلفون، بریښنالیک، ټولنیزو رسنیو له لارې یا په حضورې ډول اړیکه و نه نیسي
- ستاسو ناوړه گټه اخیستونکی باید د هر دلیل له مخې چې وي، ستاسو کار خای ته در نشي یا ورسره اړیکه و نه نیسي

د تصرف حکمونه: د تصرف امر یو ډول حکم دی چې سر و کار یې له دې سره دی چې څوک په د کورنۍ په کور کې اوسېږي. د تصرف حکم کولای شي:

- ستاسو ناوړه گټه اخیستونکي ته امر وکړي چې له کور څخه ووځي یا له کور څخه لرې پاتې شي
- ستاسو ناوړه گټه اخیستونکي ته امر وکړي چې له کور څخه د لرېوالي یو ټاکلی واټن وساتي
- ستاسو ناوړه گټه اخیستونکي ته امر وکړي چې په ټاکلو وختونو کې د کور په ځینو برخو کې پاتې شي (د بیلگې په توگه هغه کولای ده ته امر وکړي چې د خوب په جلا خونه کې ویده شي)
- ستاسو ناوړه گټه اخیستونکي ته امر وکړي چې تاسو ته بیرته کور ته د ننوتلو اجازه درکړي که چیرې هغه تاسو له کوره منع کړی یاست
- ستاسو ناوړه گټه اخیستونکي ته امر وکړي چې د گروې، کرایې یا بیلونو تادیه کولو ته دوام ورکړي

نور هغه احکام او طرحې چې د GBV یا ناوړه گټه اخیستني څخه د خونديتوب لپاره ډیزاین شوي

د کورني تاوتریخوالی د خونديتوب خبرتیاوې (پولیس) یا Domestic Violence Protection Notices (Police): پولیس کولای شي ستاسو ناوړه گټه اخیستونکی، ستاسو د ځوروني مخنیوي په موخه، ستاسو کور ته د ننوتلو یا یوه ټاکلي واټن ته د لنډېدو څخه منع کړي. دا د 48 ساعتونو لپاره دوام کوي.

د کورني تاوتریخوالی د خونديتوب امر (سلطنتي محکمه) یا Domestic Violence Protection Order (Magistrate's Court): د کورني تاوتریخوالی د خونديتوب امر کولای شي تاسو د نورو ناوړو گټې اخیستنو څخه خوندي کړي، او که تاسو د مرتکب سره ژوند کوئ، نو کور ته د بیرته ستندیدو او تاسو سره د تماس نیولو څخه یې منع کوي. که چیرې مرتکب امر ته غاړه نه ږدي، نو دوي کېدای شي ونیول شي او محکمي ته وړاندې شي. د کورني تاوتریخوالی د خونديتوب امر تر 28 ورځو پورې دوام کوي او تاسو ته وخت درکوي چې خپل غوراوي وپلټئ او نور ملاتړ ترلاسه کړئ.

د ځوروني احکام: د هغه چا څخه خونديتوب چې تاسو ته له یوه څخه په ډیرو مواردو کې د خرابدۍ یا وارخطايي لامل ګرځي.

د اجباري- واده د خونديتوب امرونه: که یو څوک تا په زور واده ته اړ کړي، کیدای شي تر اوو کلونو پورې بندي شي. که تاسو په زور واده شوي یاست یا تاسو فکر کوئ چې واده کولو ته اړ ایستل شوي یاست نو کولای شئ خپله غوښتنه وکړئ. د خونديتوب ترلاسه کولو لپاره دې ته اړتیا نشته چې واده دې پېښ شوي وي.

د بنځینه د تناسلي الې ځننه کولو خونديتوب امرونه: که تاسو د FGM سره مخ شوي یاست یا تاسو احساس کوئ چې تاسو د FGM ترسره کولو لپاره د فشار یا جبر لاندې یاست، نو کولای شئ خپله غوښتنه وکړئ. د خونديتوب د ترلاسه کولو لپاره اړینه نده چې تاسو ته دې FGM پېښ شوی وي.

د بنځو حقوق (Rights of Women) دلته د ناوړه گټې اخیستني د قانوني شرایطو او د خونديتوب د قانوني میکانیزمونو په اړه اضافي معلومات چمتو کوي: www.rightsofwomen.org.uk/get-information/violence-against-women-and-international-law

د ماشومانو خونديتوب او ټولنیزو خدماتو رول

ټولنیز خدمات (Social Services) یو قانوني مکلفیت لري چې د خطر سره مخ ماشومانو او لویانو د هوساینې ساتنه وکړي او غښتلې بې کړي

د لاندې پوښتنو په اړه فکر وکړئ:

1. ایا تاسو پوهیږئ چې د ماشومانو ټولنیز خدمات څه کوي؟
2. ایا تاسو د "ارمن ماشوم" او د "ماشوم خونديتوب" ترمینځ په توپیر پوهیږئ؟

3. ایا تاسو فکر کوئ چې د ماشومانو ټولنیز خدمات دا واک لري چې ماشومان د مور او پلار له قضیې څخه په اسانۍ سره جلا کړي؟

د ماشومانو ټولنیز خدمت: ټولنیز خدمات یو قانوني مکلفیت لري چې د زیان منونکو ماشومانو د هوساینې ساتنه وکړي او غښتلې یې کړي او کولای شي ماشومانو او د دوي والدینو ته معمولاً په خپل کورني چاپېریال کې او د ټولنیز کارکوونکي لخوا تنظیمېدونکي ډېر بېلابېل خدمتونه وړاندې کړي. کورنۍ ډېرې وخت د ټولنیزو خدماتو د بنسټیزو په اړه د اندېښنې احساس کوي ځکه چې دوي ښايي د نورو کسانو د تجربو اوریدلي وي، یا یواځې دا چې دوي ویرې لري چې ټولنیز کارکوونکي به د دوي ماشومان د کورنۍ له ماحول څخه جلا کړي. د ماشومانو خدمات ماشومانو او د هغوی کورنیو ته د "ارتیا یوې ارزونې" وروسته، د پاملرنې ډېر بېلابېل خدمتونه وړاندې کوي او د قانون له مخې مکلف دي ترڅو ډاډ ترلاسه کړي چې ماشومان روغ رمت او خوندي دي او ښه پام ورباندې کيږي.

کورنۍ د ماشومانو په ټولنیزو خدماتو کې څنګه ښکېل کيږي

بېلابېلې لارې چارې شته چې کورنۍ د ماشومانو په خدماتو کې ښکېل کېدای شي. تر ټولو عامه لار، هغه مهال چې یوه کورنۍ په مستقیم ډول د ماشومانو له خدماتو څخه د مرستې غوښتنه وکړي، ده. په نورو مواردو کې، ښايي د ماشوم لېږدوونه (referral) د پولیسو، بل مسلکي کس لکه یو GP یا ښوونکي یا د یوه عام وګړي لخوا ترسره شي. لېږدوونه به له دې کبله پېښه شي چې د ماشوم د ساتنې یا هوساینې په اړه اندېښنې شتون ولري او د ماشومانو د خدماتو مداخلې ته اړتیا وي.

د ماشومانو خدماتو د ساتنې او خونديتوب دنده

که چیرې د ماشوم ټولنیز خدمات د یوه ماشوم لپاره لېږدوونه (referral) ترلاسه کړي، نو دوي به په یوه کاري (رسمي) ورځ کې پریکړه وکړي چې ایا:

- ماشوم اړمن دی. د بېلګې په توګه، دوي په خپلې مېشتېدنې کې، مالي یا نورو ملاتړو لکه د خوراکي توکو کوپونونو، مرستې ته اړتیا لري، او باید د ماشومانو د 1989 کال د قانون د 17 برخې سره سم ارزول شي (د "17مې برخې" ملاتړ (section 17 support)) په نوم یادېږي).
- د دې شک کولو لپاره معقول دلیل شته چې ګواکې ماشوم کړېږي، یا شونې ده چې د پام وړ زیانونو سره مخ وي، او دا چې آیا د ماشومانو د 1989 قانون د 47 برخې سره سم باید پوښتنې وشي او ماشوم ارزول شي.
- ماشوم نابېره خونديتوب ته اړتیا لري او بېرني اقدام ته اړتیا ده.

د اړمن ماشوم ارزونه

یو ماشوم داسې انګیرل کېږي چې "اړمن دی" که چیرې، د سیمه ایزې ادارې لخوا یې ملاتړ ونشي:

- ددې احتمال نشته چې هغوي دې د روغتیا یا پراختیا یو منطقي معقول معیار ولري یا؛
- ددې احتمال شته چې د دوي روغتیا یا پرمختګ دې زیانمن شي.
- که چیرې ستاسو ماشوم ته د کافي خورو او سرپناه چمتو کولو په موخه کومه وسیله نه وي، نو شونې ده چې ستاسو ماشوم دې یو "اړمن ماشوم" وګڼل شي او د 17 برخې ارزونه باید ترسره شي.

د ماشوم د خونديتوب پلان

- که داسې قضاوت وشي چې ګواکې ماشومان د زیانمنېدو خطر سره مخ دي، نو د دوي د خونديتوب لپاره یو پلان جوړېږي چې د ماشوم په سوکالۍ کې مسلکي او د کورنۍ کلیدي غړي ښکېلوي.
- نوموړی پلان د ماشوم د ساتنې لپاره اړین ګامونه او هغه خدمتونه چې څوک باید پکې برخه ولري بیانوي، د بېلګې په توګه، د کورنۍ کور څخه د ټولنیزو کارمندانو لخوا منظمې لېدنې ترڅو عملي یا عاطفي ملاتړ او نور خدمتونه وړاندې کړي، لکه په نرسۍ کې یو ځایګی یا د یوه کور مرسته.
- دا به ووايي چې څه به پېښ شي که چیرې پلان تعقیب نشي، او د پلان بیاکتنه به وشي ترڅو ډاډ ترلاسه شي چې دا سم کار کوي.

ماشومان څه وخت د خپل مور او پلار څخه جلا کېدای شي

په ډېرې قضیو کې، ابتدايي ارزونې د ماشومانو د خدماتو په پایله تمامېږي چې د ملاتړ ترلاسه کولو او د خدمتونو لاسرسۍ لپاره مرسته چمتو کوي — لکه د ورځې له خوا پاملرنې—ترڅو ماشومان وکړای شي چې په کور پاتې شي. په هر صورت، د ماشومانو خدمات هم قانوني مسؤلیت لري چې ماشومان د ناوړه ګټې اخیستنې او غفلت څخه خوندي کړي. دا کېدای شي د زیان څخه د ماشوم د خونديتوب په معنی وي کله چې ماشوم د کورنۍ ماحول څخه جلا کېږي.

ماشومان د مور او پلار څخه جلا کېدای شي یواځې:

- د مور او پلار په رضایت: کله چې د ماشوم مور او پلار یا ساتونکي موافق وي چې هغه باید د کورنۍ له کور څخه لرې و پالل شي.

- د محکمو د امرانو له مخې: کله چې کورنی محکمه پریکړه وکړي چې باید په یوه ماشوم دې له کور څخه جلا بڼه پام وشي.
- سیاسي پناه غوښتنه: کله چې یو بی سرپرسته ماشوم دې هیواد ته راشي او د پناه غوښتنه وکړي.

ټولنیز کارکونکي دا واک نلري چې ستاسو ماشوم ستاسو له پالنې څخه جلا کړي، خو دا چې د محکمي لخوا امر شوی وي یا تاسو موافق یاست چې ستاسو ماشوم باید جلا شي.

که ستاسو د سیمه ایزې ادارې د ماشومانو خدماتو څانګه داسې وګڼي چې ګواکې ستاسو ماشوم د زیانمنېدو له خطر سره مخ دی یا مرستې ته اړتیا لري، نو دوي دنده لري چې وضعیت وڅیړي او دا ارزونه وکړي چې ستاسو د ماشوم ساتنې یا د دوي د هوساینې د غښتلتیا لپاره باید کوم اقدامات ترسره شي. د ماشومانو د قانون 1989 سره سم شورا کولی شي د پالنې د امر غوښتنه وکړي که چېرې دا باور ولري چې ماشوم کړیږي یا د پام وړ زیان سره مخ دي. محکمه به پریکړه کوي چې آیا ماشوم د شورا لخوا پالل کېدای شي که نه.

د حوالې یو ګټور ځای NSPCC دی ځکه چې دوي دې برخه کې معلومات لري: <https://learning.nspcc.org.uk/child-protection-system/england>

د تبعیض او د کرکي له جرم څخه خونديتوب

تاسو د انګلستان د مساواتو قانون 2010 له مخې د دې ډول تبعیض څخه خوندي یاست:

- عمر
- معلولیت: که چېرې کوم څوک داسې بدني یا رواني نیمګړتیا ولري کومه چې د ورځنیو فعالیتونو په ترسره کولو کې د پام وړ او اوږد مهاله منفي اغیزه لري نو نوموړی شخص معلولیت لري.
- د جنډر بدلول (Gender reassignment): له یوه جنسیت څخه بل ته د لیرد پروسه.
- واده او مدني شراکت: واده د دوو کسانو تر منځ یو اتحاد دی: دا مهمه نده چې جوړه همجنسګره ده که ناهمجنسګره ده. جوړې (Couples) هم کولای شي خپلې اړیکې په قانوني بڼه د "مدني شراکت" په توګه رسمي کړي. مدني ملګرو ته باید د واده شویو جوړو په پرتله په کمه سترګه یا نظر ونه کتل شي.
- امیندواري او مورکېدل: امیندواري د حاملګۍ یا د یوه ماشوم په تمه کېدلو حالت دی. مورکېدل د زیږون وروسته دورې ته اشاره کوي او په کاري شرایطو کې د مورکېدنې له رخصتۍ سره تړاو لري. په غیر کاري شرایطو کې، د مورکېدنې د تبعیض پر وړاندې خونديتوب د زیږون څخه وروسته د 26 اوښو لپاره دی، او پدې کې یوې میرمنې ته په کمه کتلو چلند شامل دی ځکه چې هغه تې ورکوي.
- نژاد: ستاسو نژاد، رنگ، او ملیت (د تابعیت په شمول) توکمیزه یا ملي منشاء.
- دین او عقیده: دین، د بې دینۍ په شمول په ټولو دینونو یا مذهبونو دلالت کوي. عقیده په ټولو مذهبي یا فلسفي عقایدو دلالت کوي او د یوې عقیدې نشتوالی پکې شاملېږي.
- جنس: ایا تاسو نارینه که ښځینه یاست.
- جنسي تمایل: ایا د یو شخص جنسي راښکون (جذب) و خپل جنس، مخالف جنس یا دواړو جنسونو ته وي.

د بشري حقونو قانون 1998

د 1998 کال د بشري حقوقو قانون (Human Rights Act 1998) شپاړس اساسي حقونه لري، چې د بشري حقونو په ټولو اړخونو اغیزه کوي، د شکنجې او وژنې څخه له آزادۍ نیولې بیا په ورځني ژوند کې تر فردي حقونو پورې. په دې کې دا حق هم شامل دی چې تاسو سره په چلند کې ستاسو د نژاد، دین، جنسیت، سیاسي نظریاتو یا کوم بل دريځ له امله، پرته لدې چې په معقول ډول توجیه شي، توپیر ونشي.

د کرکي جرم

د کرکي جرمونه هغه جرمونه دي چې ستاسو د نژاد، توکم، دین، جنسي تمایل یا ترانسجنډر (نرښځیتوب) هویت په وړاندې د تعصب یا کینې له کبله تاسو تر هدف لاندې نیسی. دا ستاسو یا ستاسو د ملکیت په وړاندې ترسره کېدای شي.

د کرکي جرم رپوټ کول

تاسو کولای شئ په www.report-it.org.uk کې د ترو وېژن (True Vision) له لارې د کرکي جرم آنلاین رپوټ کړئ

په سکاټلینډ کې تاسو کولای شئ د پولیس سکاټلینډ آنلاین (Police Scotland Online) راپور ورکولو فورمه وکاروئ.

د رپوټ کولو لپاره مرسته او ملاتړ په سټاپ هېټ یو کې یا Stop-Hate UK کې هم موندل کېدای شي

